

De

MYSTERIIS NATURÆ

ARTICULI,

*Ex determinata maxime Philosophiæ notione
concepti.*

Quos,

DIUINIS SUB AUSPICIIS,

Adprobatione Ampliff. ad Auram. Ord. Philos. benignissima,

AUCTOR

LAURENTIUS SEENBÄCKER,

Et Respondens

ABRAHAM FROSTERUS,

Ostrobotnienfes

Placido rite philosophantium examini sistunt
ad d. VII. Iunii, Anni MDCCXXXVI. L. & H. C.

Typis expressit Aboæ Ioh. Kiämpe, R. Acad. Typ.

S:æ R:æ M:tis
SUMMÆ FIDEI VIRO,
Illustrissimo Celsissimoque
COMITI AC DOMINO,
D^N. ERNESTO
JOHANNI
CREUTZ,
Regis Regnique Sueciæ
SENATORI,
Academix Aboensis
CANCELLARIO,
MÆCENATI SUMMO.

ILLUSTRISSIME CELSISSE MEQUE
COMES.

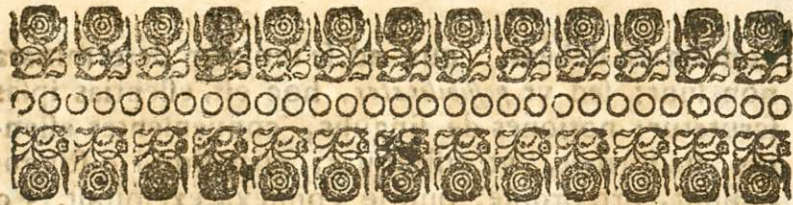
Meditationes hasco vilissimas ad Aularum non modo,
ex obscuro, se efferre splendorem, sed etiam TULUM,
CELSISSEME COMES, subire conspectum, circulosque turbare,
intra quos Regni arcana, & negotia, immortalis meritorum
glo-

ut felicissimum, triumphalem GLORIE TUE curam, hono-
rabili manu, sed veritate, sed pietate humore, heno-
te velle immolando, ut expletis vult, & felicitatis hic na-
moris omnibus, fave inter mortales germaniam insignibus
decoratur, perfectis eius gloria, & felicitatis, acrimis,
in conspectu Dei, accessit huius condecoravit!

ILLUSTRISSIMI CELSISSIMIQUE
NOMINIS TUI

Opinionum commenta delet dies; na-
turæ iudicia confirmat. Cic. de Nat.
Deor, L. 2.

Cultor deuotissimus
LAURENT. CECILIUS

ARTICULI GENERALES.

§. 1.

Postquam publica Musagetarum auctoritate Eruditi cœperunt in collegia coire, scientiis excolendis infudantia, vox *Philosophie*, latioris antea vsus, angustioris significatus inclusa est cancellis. Vnde scientiarum cum quatuor in academiis iam obtineant ordines, seu facultates, hæc ita sumi solet, quatenus scientiam Theologicæ, Iuridicæ, & Medicæ, contradistinctam constituit.

§. 2.

Quo sensu Philosophiæ determinatio non temere datur conceptus, quam quod sit *scientia possibilis, quatenus esse possunt*. Eo enim iuste adigitur mens ad certitudinem, quanta vnquam dari potest, sectandam, ne quid gratis adsumat, ne præcipiti ad sensu sententiam festinet; sed vt, demonstrandi modis adueta, ex certis principiis ad certas & legitimas conclusiones descendat. Eo instruitur de cognitionis, cui studendum, sublimitate, quod non in cortice externorum accidentium rerum subsistere, nec ea in iis

combinare debeat, quæ ad se inuicem determinata non sunt: sed vt *possibilitates*, hoc est, essentias ipsas scrutetur; notiones de singulis, conuenientes essentis, ita formet, vt distinguat, quæ simul distingui possunt, pro ordine, quo se connexa excipiunt. Eo mens in statu semper detinetur inquisitionis ad rationes plurium in dies possibilium indagandas, actualitatisque eorum in datis quibusuis casibus, cur in illis hæc potius sint, aut fiant, quam alia.

§. 3.

Modus autem, quo, tardo sæculorum gressu, ad illud talligium surrexit Philosophia, in quo iam conspicitur, duplex omnino fuit. Cum enim mens humana vel sola ad perceptiones suas adtentione, vel incognitorum ex antea cognitis collectione, aliquid cognoscat, incrementa, quæ illo modo cepit Philosophia, *a posteriori* per experientiam esse dicuntur, quæ hoc modo, *a priori* per rationem. Et horum alter cum sine ope alterius bene consistere nequeat, tali experientiam & rationem Eruditi coniunxerunt connubio, vt mutuam semper traderent operam in adytis Philosophiæ referendis.

§. 4.

Hic experientiæ & rationis in cognoscendo concursus, hoc connubium, vtramque in Philosophia quamuis faciat paginam; manebunt tamen alternæ illorum vices, ne ita temere misceantur, vt obiecta, quæ experientiæ sunt ratio sibi vindicet. Inde enim magno veritatis cum detrimento monstruosum illud

3
illud excluditur *subreptionis vitium*. Est ergo experi-
entiae, sensuum ope, existentiam rei detegere, ratio-
nis essentiam ipsius: experientiae qualitates; & ef-
fectus aperire, rationis causas, agendique modum:
experientiae extensionem, rationis extensorum pro-
portionem. Rationis hic potiores partes sunt. Haec
cursum per ancipitia fluctuantium diriget.

§. 5.

Dictum essentias possibilitatibus absolui §. 2. inque
eas inquirere rationis esse §. 4. quod miniata æ-
quioris Aristarchi cerula licet notari vix possit, paucis
tamen est dilucidandum. Communi id Eruditorum
conuenit sensui essentiam adpellare primum illud,
quod de re aliqua concipitur, quod fundamentum est
cæterorum, quæ rei necessario competunt. At pri-
or essentiae rei conceptus intrinseca ipsius possibilitate
non datur; cum ea destituta actum consequi nequeant,
utpote quæ, in isto casu, contradictioni inuoluta ia-
cent. Hanc iam ratio, ut est facultas a sensibus in-
choata, ex effectibus & operationibus, quæ tenet in-
dubia obseruationum & experimentorum fide, non
vtique irritò in omnibus conatu, inuestigat; quate-
nus est necesse, rebus singulis ut insint vires, effecti-
bus respondentes, per quas producuntur, & quibus
sunt homogenei. vnde ad earum essentialem collige-
re licet constitutionem Quid? quod nobis ipsis, &
nubi variarum opinionum si nimis non immergi esse-
mus; si intelligentia nostra sensuum caligines, & ca-
ptum multitudinis, egrederemur, expeditior nobis ad-

huc illa in veritatem essentiarum via esset, diuinæ
menti nostra arctius iungeretur.

§. 6.

AT vero quoquo se illud habet modo, dantur ta-
men oppido non pauca in mundo, hoc est, rerum
creatarum serie, quorum dispositionem essentialem
explicare ingenii humani solertia nequicquam haste-
nus laborauit. Atque huius quæ sunt indolis *Mysteri-*
orum nomine vulgo insigniuntur; & definiri solent,
quod sint res, quas quoad existentiam scimus, quo-
ad modum & essentiam plane ignoramus. Quemad-
modum de illis in Scholis obtinet canon: *res patet,*
modus vero latet. Horum sublimitatem cum ita non æ-
quet finita ratio, inuenit nihilominus explicationem,
quæ ad concipiendum, ad credendum satis, licet ad
comprehendendum nihil fere faciat.

§. 7.

Quænam in mysteriis numerari iuste mereantur,
specialior eorum in sequentibus consideratio ex-
cutiet. Id hic in antecessum moneo, requiri, vt soli-
dum in Natura, immenso isto immensi creatoris arti-
ficio, habeant fundamentum. Vnde ex perceptio-
num cum hoc conuenientia, de reali illorum existen-
tia convinci mens potest. Quo ipso cum contradic-
tionibus impedita non esse simul intelligantur, dicuntur
concipi posse; non tamen *comprehendi*, quatenus intel-
ligendo ea velut exhaurire mortalium contingat
nemini. Si autem nostra de actualitate eorum co-
gnitio intelligentium & ingenuorum testium solum ni-
tatur relatione *credi* isto in casu *Mysteria* dicuntur.

§. 8.

Cum autem in Myſteriis & mirabilibus arripien-
 dis decipi non tantum vulgo, & capite cenſis, ſed
 etiam doctrina & honore fulgentibus vlu laepe veniat;
 incredibili opus circumſpectione, cura & ſollicitudi-
 ne maxima, in rite iuſteque ſenſuum in his penſitan-
 dis obſervationibus, ne vnquam de rebus, fallaci ſu-
 ſpenſis lance, ybi alienam, optica velut fraude, ex-
 hibuere faciem, temere prononciemus. Reiiiciendæ
 itaque ſunt præſumptæ & præiudicatæ opiniones o-
 mnes, adparentiæ, circumſtantiæ ſingulæ iteratis vi-
 cibus, expendendæ, ſcrupuloſaque excutiendæ dif-
 fidentia. Cum etiam fama tam ficti tenax, quam
 nuncia veri eſſe ſoleat, in narrationibus, dictis,
 cogitatis, quæ circumferuntur ſolertiſſimorum
 etiam Naturæ inquiſitorum, adſumendis, morem i-
 ſtorum Iudicum ſequi conuenit, qui antiquitus poſt
 velum cauſſas cognoscere conſueuerunt, vt quid di-
 ceretur, audirent; quis diceret, non viderent. Atq[ue]
 tali cauta, nullis adfectibus, nullis præoccupata vo-
 tis, adtentione adhibita, obſervationum, ex rerum
 naturalium promptuariis deſumtarum, demum infer-
 re veritatem poſſumus; ſed ſimul exactiſſime adten-
 dere, ne quid nimium colligamus: cum, ex rotundo
 Ciceronis ore, *ſuis eſt cuique modus eſt, ſamen magis
 offendat nimium, quam parum.*

§. 9.

VT oppoſitorum oppoſita eſt doctrina, ita ex iis,
 quæ in veris, & fide dignis, Naturæ Myſteriis
 requi-

6
requiri dicta sunt, in procliu est perspicere, quænam
in Mysteriorum classem relata, pro merito suspectis,
a prudentioribus, haberi debeant. Ea nimirum, in
quibus ^{et ferior}, occultum aliquod inesse multis est per-
suasum; sed cuius nullum reale vestigium in naturæ
adparet viribus, ipsi ideo a Creatore impressis, vt a-
gat ad finem conuenienter. In quorum itaque
natales inquirenti si patuerit esse abortus malo
genio patre, superstitione matre exclusos, esse phan-
tasmatas, & entia ficta, quibus exæstuans quorun-
dam imaginatio, super mentis theatro, liberius lu-
dit; quo loco habenda sint simul intelligitur.
Non enim sufficit ad fidem, de reali eorum, quæ
dicuntur existentia, faciendam, quibusdam hoc, vel
illo modo, aliquid adparuisse; indè inter pueros ru-
morem esse. Cum satis iam exploratum ex princi-
piis, & experimentis Opticis habeamus, plurima se-
se aliter habere, quam adparent. Quid? plurima e-
tiam a plurimis finguntur, quæ sibi mutuo repu-
gnant; quæ, naturæ vi, in eodem subiecto coniun-
gi nequeunt; quibus nulla notio respondet: hoc est,
quibus vera & mascula experientia contrariatur. Ve-
rum enim hæc ita disputata, vt exemplorum vita
velut animentur, Naturæ quaedam genuina, & fide
digna iam dabo Mysteria; illis spuria, & merito su-
specta subiuncturus.

ARTICULI SPECIALES.

§ I.

Mundum hunc adspectabilem in genere conside-
ranti occurrit ipsius *Creatio* inter Mysteria pri-
mo

mo referenda, cum modus, quo, diuinæ virtutis dextra, ex nihilo factus, quo, ex compositione, pro partium, & combinationis, diuersitate, determinata, essentiam nactus est, Rationi sit imperuestigabilis. Hinc fatuis vagabundorum quorundam ingeniorum ignibus facescere iussis, qui, arroganti curiositate, ultra quam decet hic sapere voluerunt, fidem vnice habet historiæ, quæ penes Scripturam est, delineationi, quæ penes Moysen, Deo dignissimæ.

§. 2.

MUndus autem hic, cui ita existentiam concessit Numen, in quantam amplitudinem sit diffusus, qua tot innumerabiles corporum, mutuas sibi occurrentium, moles capere potest, Mysterium etiam nobis est, & manet. Si enim corporum istorum magnitudinem, ordinem, motum, ac distantiam, ad normas, regulas, analogias, Mathematicis convenientes principiis, redigere quæsiueris, talem mundi compagem deprehendes vastissimam, quæ ratione nunquam comprehendi potest. Maxime, cum stellarum etiam numerus determinari nequeat; sed quo excellentiora fuerint telescopia, eo plures continuo adpareant, pro distantia a nobis diuersitate, diuersa notabiles magnitudine. Quid? quod tota hæc nostra sphaera, totum hoc sidereum cælum, quod, vel inermibus, vel armatis, vsurpamus oculis, punctum modo respectiue esse possit ad vniuersum finitum. Finitum, inquam, cum omnes cæli, quanti quanti sint, omnes sphaeræ, ac vortices, oportet finem ab
inf.

infitio, numerum habeant, a fonte omnium numerorum definitum,

§. 3.

Rebus hos intra fines collocatis illud etiam addidisse pondus Sapientiam illam, quæ singulas primum iuste librauit, vt nexu ad se inuicem, & relatione, œconomiam vniuersi administrarent commodissime, dubium ipsi esse nequit, qui quomodo mutationes, & effectus omnes, a suis producantur caussis, quomodo sic secundum indolem principii decantatissimi Rationis sufficientis, secundum naturam suam, singula fiant, perquirat. At vero quali res singulæ mediante connubio, ex dispositione sua essentiali, ad mutuos quasi amplexus sese accingant, vt, quoad spatium, nexus simultaneorum pendeat ex caussis finalibus, quoad tempus, nexus successiuorum pendeat ex caussis efficientibus, vnde sapientissima, intuitu Creatoris, mediorum & finium subordinatione, vltimum ipse constituti huius nexus finem obtinet, absconditum nobis manet, quorum experientia in proximis vt plurimum terminatur caussis. Est ergo & hic rerum vniuersalis nexus nobis Mysterium. Vnde simul temerarium esse patet, audaces de his, aut illis, rebus ferre tententias, quatenus seorsim spectatæ ignorantiam nostram ad sinistra sollicitant iudicia, vbi earum cum aliis omnibus, in stupendo hoc diuinæ sapientiæ opere, connexionem cernere minus valeamus.

§. 4.

Iam ad specialiora omnia in Mundo descēdere, & ex
uis

9
iis Myſteria, quæ aciem ingenii noſtri eludunt, ordine exponere velle, immenſæ operæ opus eſſet, quod Hercules deſiderat, non mei ſimiles. Ea igitur tantum, per lancem velut ſaturam, hic primum exhibebo, quæ in quatuor Naturæ Regnis, Elementari, Minerali, Vegetabili, & Animali occurrunt; inde ad occulta Hominum & Angelorum tranſeundo. *Elementare* itaque dicitur *Regnum*, quod entia ſub ſe complectitur ſimplicia, ex quibus composita componuntur. Cuiusmodi ſimplicia dari facile demonſtratur. Materiæ enim, ex qua corpora maiora, & ſenſibilia, conſtant, variæ, experientia teſte, exiſtunt ſpecies, varias in partes diuiſibiles. Sed partium etiam partes in inenarrabilem copiam, & admirandam plane ſubtilitatem abire poſſe, obſervationes, ac tentamina Curioſorum, phyſica, atque chymica, probant. Cum tamen rerum vere exiſtentium progreſſus, in analyſi, in infinitum implicet, nec ſic vnquam ad ſufficientem compositionis compositorum rationem perueniri poſſit; oportet, dentur ſimplicia, partibus carentia, ex quibus primo componi, & in quæ ultimo reſolui, res materiales concipiuntur. Quomodo autem vnum horum cum aliis coexiſtat; quomodo intrinſecum, ſtupendum dictu in tanta multitudine! admittant diſcrimen; quomodo compositum aliquod efficiant; id diſtincte eruere velle, & aliis noſcendum prodere, laborem vere dixeris iſtyphæum, in ſe redeuntem, ac incertum. Myſteriiſque hoc ſcatet Regnum Elementare.

§. 5.

Regnum Minerale, quo metalla, lapides, terras quasuis minerales, salia, atque sulphura, latiori referas sensu, multa suo etiam continet complexu mysteria. Sic, per ministerium aut naturæ ipsius, aut artis, chymica analysi & synthesi, ad horum primogeneas partes, partiumque constitutionem aliquali licet perueniatur modo; modus tamen generationis eorum & incrementi, specificè determinari nequit, cum rationes eorum nondum pateant idoneæ. Et inquirunt adhuc Naturæ interpretes in vim mineralium magneticam, & electricam; in causas mineralium figuratorum; lignorum, aliorumque corporum petrefactorum; in diuersum diuersissimorum terræ straterum situm, quomodo in profundioribus fossis sibi superimposita iucundo deprehenduntur adspectu. Quorum quidem explicationes multi dederunt, sed quæ partim fabulis Romanensibus non adeo abfimiles sagacioribus videntur.

§. 6.

GLoriantur illi, qui Naturæ arcanorum participes ipsi quodam modo esse a secretis videri volunt, de *Virgula quadam diuinatoria*, corylina vt plurimum bifurcata, nobis *Slagruta* dicta; de *Chrysopeia*, sine ignobiliorum metallorum in aurum transmutatione, quorum etiam mentio hic iniicienda. Improbabilia ea nonnullis videntur, ne dicam, ipsorum more, impossibilia, quod dicere barbarum est, & ἀφίλοσοφον. At vero contrarium histori-

storiam ingenuam, dierumque experientiam, secutis videtur. De modo tamen, quo hæc effici possunt, cum verum scientes sileant, verba dent ignari, nos, ceu de occultis, nihil dicere possumus.

§. 7.

Regnum Vegetabile, quo spectant ea, quæ e terra progerminando, superficiem eius speciosa ornant dignitate, sua etiam habet Myſteria. Et primo quidem, quod generationem Vegetabilium adinet, quodlibet suo gaudere semine certum est, in quo prima futuræ plantæ rudimenta dantur. Quæ vero plantarum compendia vnde in semen dalata, quomodo mechanice elaborata, neque systema *Involutions Malebranchii*, neque *præexistentia* aliorum, explicabit unquam. Hinc ab ordinaria hac, qua plantalis œconomix ordo & vigor conſervatur, propagatione si discesseris ad extraordinariam, ex foliis, ramis, radicibus, ipsisque cineribus, quomodo inde diuiti formæ quæuis suæ possessione planta oriri possit, ceu fieri testatur experientia, ubi primo organico seminali ex puncto partes extra partes non producuntur, ob subtilitatem vix expedies. Considera porro, quæ docet de Zoophytis, siue plant-animalibus experientia; de diuerso plantarum sexu, masculino & feminino; de plantis hermaphroditis; de facultate plantarum magnetica, & habebis, quæ ratio minus capiet.

§. 8.

Regnum Animale, quod concinna compositione,
B₂ per-

perfectiōne plane obstupeſcenda, quo plura Brutorum, ſuo ambitu oſtentat genera, eo plura myſteria continet. Pauca ſpeciminis loco adtingam. Ipſa generatio animalium, quo obuia magis, quo hinc magis examinata, eo examinerib⁹ ſuis, vbi ad principia perueniendum, intricata magis exſtitit. Res etiam eſt intricatiſſima agere de animabus Brutorum, pro diſcrepantia ſpecierum inter ſe diſcrepantibus; de commercio animarum ipſorum inter & corpus, in quo, per harmoniam actionum exactiſſimam, partes hæ eſſentiales conſociatæ continentur; & eo ſoluto, quo tandem a corpore concedat; de Antipathia, & ſympathia Brutorum, qua aut vnum fugit, fugatque, alterum, aut ſimile ſimile trahit. Hæc, inquam, vt alia ſilentio præteream, cum experientia ſub moderamine rationis vere exſiſtere monſtret; modum tamen, quo fiunt, & eſſe ſuum habent, detegere ratio nequeat: quin igitur naturæ ſint Myſteria quis ambiget?

§. 9.

EA, quæ in *Homine*, Mundi adſpectabilis præcipuo incola, obuia ſunt, contemplantem eo magis fatigant, quo luculentius omnium vigor ex vigore pendent inuiſibili Animæ immortalis. Atque hanc ipſam non tantum res extra ſe, ſed etiam ſe ipſam, in ſe ipſa contemplari, vt per experientiam, & intimam cuius conſtat conſcientiam; ita nihilominus vix quicquam nobis ignotius eſſe anima noſtra, eiusque in primis origine, res fateor, magnæ eſt

est admirationis. Vbi autem cum substantia corporea vnita consistit, secundum leges commercii vtriusque substantiæ vires eo exserit modo, vt florentibus nunc, nunc languentibus, corporis, quod occasionem, & subsidium exigentium præbet, viribus, ipsius etiam, aut magnæ, aut exiguæ valde adpareant vires. Vt tamen vbi a corpore prorsus deseritur, hæc statum suæ seruet personalitatis, priuilegiis æternitatis egregie munita. At vero non his tantum insunt, quæ captum nostrum transcendunt, dantur & alia in homine, quæ singula ad viuum rescare non potueris. Tibi modo ob oculos hic pone cateruam exemplorum, quæ quid imaginatio morbosa, & in vehementioribus adfectibus longius diuagata, valeat commonstrant. Qualia sunt Enthusiastarum, Noctambulorum, Matrum, ad quarum animi *passionalia* embryones sæpe tristius deformantur. Quis etiam Matrum appetitus mire aliquando exorbitantes regula veritatis rite metiatur? & quod iam masculam, iam femineam pariant prolem, pro indole sua, & natura, ab aliis physiognomia, & corporis distinctam lineamentis. Alia, quæ addi possent, numero plurima, pondere grauissima, iam non addam; cum vel ex his in confesso sit, hominem, qui immortalis mente, moribundis membris, tarda sapientia, circa morte, terram incolit, talia complecti, quæ nobis Mysteria dicuntur.

AD spirituales substantias, quæ *Angelorum* nomine veniunt, ducit me tandem ordo rerum. Quod autem dentur eiusmodi spiritus, præter scripturam, ceu principium hic subsidiarium, fama per orbem, experientia fundata, vniuersalis probat. Cumque ex factis illorum, eadem via, tuto sumitur, gaudere eos intellectu, qui comitem voluntatem habet indiuiduam; ex analogia operationum intellectus nostri ad ipsorum intelligendi actus fieri quidem iudicium qualecunque potest; modus tamen cognitionis eorum nobis minime est expeditus. Sic ignoramus, qua ratione suas cogitationes inuicem, alii cum aliis, communicent, qua etiam ratione ea, quæ statui suo conuenienter volunt, ad mensuram quilibet potentiaæ suæ extequantur. Ignoramus quomodo donis suis naturalibus, immo & moralibus, alii aliis præstent, quos ordines seruent. Quamuis in hoc natura sensibilis simulacrum sit naturæ intelligibilis, vt eiusmodi quid in hac dari, ab illa concludere queamus. His iam pensatis, mecum, si læua non sedeat mens, adfirmes, ea, quæ de Angelis scimus *Mysteriis* esse inuoluta.

Considerationem *Angelorum* ad *Homines* respectiuam, in effectibus præsertim, qui solis humanis viribus non præstantur, sed in horum cum illis commercio quodam fundari videntur *Mysteriorum*, inter hæc Naturæ *Mysteria*, dixeris *Mysterium*.

um. Respectum talem non sine ratione hic supponi, ex experientia partim, partim, ceu aliunde cognitum, ex fine creationis Angelorum, evidens est. Vnde discimus Angelos stipare homines, vario iam, pro conditione hominum, adproximationis genere; ita tamen, ut boni Angeli, cum illa hominum parte, cui, ratione confimilis substantiæ, uniri, indoli spirituum conuenienter possunt, intimiore eo non uniantur connubio, ut ab illis obsessi homines dici possint, cum horum, quo est excellentior sanctitas, eo homines minus ludere potest. Licet talem unionem peculiarem, ad prouidentiam diuinæ nutum limitatam, mali aliquando cum hominibus ineant Angeli; quod ex Energumenis, ex Magia dæmoniaca, vaticinante, vel operante, liquido constat. De quorum existentia genuinis, aut diuinis, aut humanis, qui conuictus testimoniis, singula, de quibus disceptatio inde institui potest, morosius si voluerit excutere habebit certe, quod agat, quod peragat, vix inueniet.

§. 12.

Genuinis, altius id repeto, opus maxime est, ut conuincatur intellectus rationibus, de reali eorum existentia, quæ commercium aliquod Angelorum cum hominibus inferre videntur, antequam ad vltimum de iis iudicium descendit. Cum enim sæpe in his de corio agatur humano, a baculo ad angulum argumentari minime licet. Indignum & illud hic doctis est præiudicium, quo facta

algem

facta quæuis insolentiora, quæ ope virium Naturæ occultiorum præstari possunt, promte, & breui, quod dicitur, manu, Angelis, aut bonis, aut malis adseribunt, prout grata, vel ingrata hominibus accidunt. Huic præcipitio contrarium illorum est, qui de omnibus hic temere dubitando, ad rauim vsq; negant, quæ satis euidencia rationi esse non videntur. In quo tamen corrigi vtcunq; possent, si defensores horum a crudis positionibus & expositionibus aliquantum remitterent, quæ ita comparatæ sæpe esse solent, vt aut visibilem, aut inuisibilem euertant naturam. Ne vero temere credendo, secure quis decipiatur, obseruanda, quæ §. 8. Art. Gener. dicta sunt.

§. 13.

Recensitis Mysteriis merito suspecta subiungo, quorum ferax semper fuit indicata modo Angelorum ad homines consideratio. Spectant huc portenta quæuis stultissima, monstri Spinges & Centauri, quibus ex impostura & delusione callidorum, vel credulitate, & superstitione simpliciorum, fictis semel, & refictis, vbi de vi aliqua supernaturali cogitatum, ad conclusiones Spiritus, aut benigni, aut maligni, reuocati sunt. Tales etiam Spiritus certis characteribus, verborum, & rituum præstigiis a malefanis ad obsequium cogi, iam abigi posse, quis sanioris mentis compos crederet? nisi libere aliquando adsint, vt homines in superstitione, & impietate, confirment. Idem de tota
 Magia

Magia præstigiatoria esto iudicium, qua signa, & murmur subitum veneficorum, sagarumque, effectus, tanquam causas suas, sequi mirandos dicunt. Notæ quoque satis relationes de anniuersario sagarum conuentu, concubitu earum cum dæmone transformatione in lupos, feles, canes; quæ omnia re vera dari qui adseruerit, habitudinem æque intelligere rerum est censendus ac Homerum plittacus.

§. 14.

Sed fuit & hominum phantasia laboriosa in auide arripiendis & excogitandis Mysteriis ex aliis rebus passim obuiis. Omitto hic, quæ de gentibus mirandarum formarum vulgo traduntur: ex gr. de gentibus capite carentibus, oculos vero habentibus in pectoribus; de gentibus prono pectore, instar quadrupedum, ambulantes; de hominibus marinis, qui capti ad nostra etiam quædam fuere docilia. His enim addat quisque, vel demat, ex ingenio, fidem. Ipse nescius non sum, quæ de his habentur relationes eius esse indolis, vt genuinam fidem historiam gignere vix possint. Imaginationis etiam eas esse aberrationes, vt bestia pro hominibus sumi possint, vbi similitudo accesserit aliqualis. Nobis memorabo cognitiora. Qualia sunt hæc tralatitia: occisorum corpora occisoris prodere præsentiam sanguinis effusione; ars puncta collocandi; modus fata ex nominibus explorandi; commenta de diebus tempestatum prænucciis; commenta de miraculis, & præfagiis futuri boni, vel mali, ex ef-

fectibus naturalibus desumptis: vt ex adsp̄ctu cometarum, parheliorum, paraselenarum, auroræ borealis, ignium fatuorum, lambentium, draconum volantium; ex auditu eiulatus noctuarum, vlulatus canum, tinnitu ipsarum aurium; ex occurſu variorum animalium. Quibus accedunt, quæ dici ſolent de anima mundi, ſue ſpiritu naturæ vniuerſali, anima metallorum; anima vegetabilium; aliisque, in quibus Eruditi, experientiam captiuam ducendo, ſuorum ipſi dulcium ſpeculationum laqueis ita capti ſunt, vt exiſtentiam ſubſumerint de iis, in quibus in cæteris expediendis doctæ ſuæ ignorantæ ſymbolum obuertere coacti ſunt: *Non liquet.*

§. 15.

IN allatis his vltimis §§. non diſputo, quid ſupra naturam naturæ aliquando velit Auct̄or. Naturæ ille ſolus leges præſcripſit; ſolus eas tollere, aut ſuſpendere, valet. Si etiam in eiufcemodi infinitæ potentiæ ſuæ operibus, miniſterio aliquando vtatur ſpirituum aliorum, ea propriæ horum minus adſcribenda potentiæ ſunt: quippe quæ eo extendi non debet, vt vim, modumque agendi, creati excedat entis. At obiiciat aliquis: *quid iactas? Natura tu ad unquam calles vires, vt etiam quid Angelorum, quid rerum aliarum, naturali proportionatum potentia ſit, in numero habes.* Abſit hæc tanta, tamque vana, a pectore meo fiducia! Quid homo poſſit, homo vt plurimum ſcire poteſt, quid Angeli, Natura, toto ſuo ambitu, non æque ſit: quemadmodum hoc planum ſupe-

superiores faciunt §§. Attamen naturæ discipulus, Deo & naturæ, contentanea, in quantum ultra virium vnciolas id non est, loqui allaboro. Sicubi cæspitauero, Tua humanitas, illa veræ sapientiæ aura, alleuamento mihi erit. Iam autem constat inter sagaciores, Naturæ rerum hoc conuenire, vt vel nouarum rerum productio, & multiplicatio, vel earum in aliam speciem transformatio, ab Angelis præstari non possit. Licet concesserim quam libentissime, malorum spirituum præstigijs glaucoma posse sensibus offundi, vt credant homines ea, quæ nunquam sunt; cum præter hæc omnia illorum opera, ex intentione, sint fallacia. Eadem ratione scientia ipsis abneganda eiusmodi contingentium, quæ esse prorsus incertum in causis suis habent. Qui vero res nihilominus, quæ vulgo mortuæ audiunt, de talium futurorum scientia homines instruere posse nugantur, næ illis natura magna Dea est. Eiurent tandem, eiurent superstitionem vanissimam, & quæ ficta Numina, aut fictæ, anicularum fabulæ, a cunis, aut aliæ postmodum suspiciones, quæ, vt vespertiliones, in tenebris volare solent, insinuarunt colenda, sanioribus consiliis detestentur; cum destruant hæc, quæcunque exstruit in animis nostris Ratio, & Scriptura diuina, cuius dictamina falsitatis nesciunt tangi confinio.

Ἄξιόν ἐστι, Κύριε, λαβεῖν τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξασιν· ὅτι σὺ ἐκτίσας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θελημα σου εἶσι, καὶ ἐκτίσθησαν. Apoc. 4. 11.

VIRO IUUENI

Doctrina & moribus Ornatissimo,
 Dn. ABRAHAMO FROSTERO,
 Respondenti suo, & Amico Ingenuo,
 S. & O.
 LAURENT. STEENBUER.

Quid tandem multis impallescimus chartis, doctorum
 scripta nocturna versando manu, versando diurna?
 Quid nosmet varie fatigando, vitam ipsam abrumpimus,
 tot speculationes, & res saepe imaginarias in umbroso ver-
 tice decircinantes, quot capere orbis vix posset alter & alter?
 Nam & haec, sapientiorum iudicio, sapientiae humanae pars
 est, quaedam aequo animo nescire velle; & sapientia vera,
 nolle nimis sapere. Non detraho quicquam obligationi diui-
 nae, qua intellectum ad maiorem in dies perfectionem euehe-
 re tenetur homo; sed tantum culpam nimii perstringo, in
 rerum in primis indagine, quae cognita nec adeo felicem,
 nec infelicem ignorata quemquam reddunt. Et dicam quod
 res est; hanc humanae sapientiae summam nondum didicere
 omnes: se ipsum noscere, & finem respicere. In qua, tan-
 quam in puppi vitae humanae gubernaculum consistit; & tan-
 quam in proa, veri honoris vexillum erigitur. Hinc in
 rebus, quae aciem effugiunt rationis, opinionibus vana sub-
 tilitate luxuriantibus capiuntur; ad vitae usum nihil con-
 formando, nihil ad salutis publicae modulos exigendo. Que-
 stus coram me sapius es, Doctissime Frostere, de tali
 Philosophia nostrae contagione, qua in multis refert plus
 torvae curiositatis, quam scientiae, plus subtilitatis, quam
 sapientiae. Cum igitur quaedam eorum, quae Naturae no-
 minantur

minantur Myſteria, quibus explicandis, ut ſuam expleant
curioſitatem, multum opera multi inſumunt, breui Aca-
demico exercitio includere, incluſa placide meliorum cenſu-
ra ſubmittere conſtitui, gratum id mihi valde accidit,
quod ipſe TE ad ſpartam Reſpondentis in his ornata^m ul-
tro offerebas. Idque eo magis, quo mihi, in eodem hone-
ſtiſſimarum artium circo TEcum agenti, notior eras docu-
mentis, qua dediſti animi ad omnem virtutis difficultatem
maſcule exſurgentis; qua etiam unanimi his voce predicant
illi, quibus aduerſus eminentes ſiniſtra non ſedet interpre-
tatio. Ut autem nobis, ſi ex noſtro digne cenſeri nomine
volumus, rerum omnium Moderator, pura mentis pietate,
exorandus eſt, innocuis conatibus ut auſpicium & teſſeram
proſperi clementer largiatur euentus; ita Tuis porro inſti-
tutis aliis, ut idem Numen faueat ſanctiſſimam, deuote e-
go votis contendo omnibus.

Till Respondenten
Herr ABRAHAM FROSTERUS,
Sinom goda Wån.

Dygden lönas bör / och wördas utaf alla;
En hwar / som någon smak fått för des renast
Kan icke annars än på samma tanckan falla /
Fast odygd står emot / med iswer / wäld och kraft.
De gamle derför' wist' rått artigt dygden likna
Wid Palmträs gröna qwist / som blir wäl tryckt af sten;
Men tränger sig doch mot / och gier ej öfwer qwickna /
Samt wäxa up i sky, med mången fager gren.
Sij! denna orsak är / at ock i fordna dagar /
En redlig / tapper och beständig dygdens wån /
Wlef städse hedrad med en Crans af Walm och Lager.
Den Seden plå hos oss och andra brukas än.
Bland Pallas Söner ock / om nogon then förtienat /
Så ären J ock en / min Bror; si! det är wist.
Ty J ha dygden ett för blott ett sken skul lånat
Wien hysen henne i Ehr barm förutan list.
Fast lyckan warit Ehr nog widrig / swår och tränger /
At hielp och understöd i ganska litet haft;
Han J doch repat mod / och på en tid så långer /
Stått stadigt på Ehr Post / och icke gifwit tapf.
Fördenskul jag här wil af hiertat troget önska /
At Eder slit må få sin wälsförtienta lön;
Dch at Ehr lyckos qwist en gång må kunna grönnska
Sehn få i ewighet en åhrekrona skön,
LAURENT, ALSTRIN,